

International Journal of Languages' Education and Teaching
Volume 9, Issue 1, March 2021, p. 180-197

Received	Reviewed	Published	Doi Number
08.01.2021	27.02.2021	30.03.2021	10.29228/ijlet.48803

Statistical Analysis of Turkish Course Contents in EBA (Education Informatics Network) with Turkish Learning Areas

Nevin AKKAYA¹ & Tolga DEMİR²

ABSTRACT

In this study, the compatibility of Turkish course contents in Education Informatics Network (EBA) affiliated to the Ministry of National Education with the learning area gains in the Turkish curriculum was analyzed statistically. The case study was used as a method in the study, depending on the qualitative research approach. In the study, 5th, 6th, 7th and 8th grade Turkish course contents from the "Lessons" section in EBA were used as data. The data were collected through the document review method on the official learning portal of the ministry, eba.gov.tr. The reliability of the study was achieved by consensus between the coders. Considering the results obtained as a result of the study, it has been determined that there is a discrepancy between the proportional distribution of the contents in the EBA Course section to the learning areas at all grade levels and the proportional distribution of the acquisitions in the Turkish curriculum to the learning areas. In addition, it was also determined that the contents of the speaking and listening area were insufficient, and when the content types were examined, there were mostly "exercise" content, and least "subject test".

Key Words: Turkish course, EBA, informatics, learning areas, digital content.

Eba'da (Eğitim Bilişim Ağı) Yer Alan Türkçe Dersi İçeriklerinin Türkçe Öğrenme Alanlarıyla Uyumunun İstatistikî Açından İncelenmesi³

ÖZET

Bu çalışmada Milli Eğitim Bakanlığına bağlı Eğitim Bilişim Ağı (EBA)'da yer alan Türkçe dersi içeriklerinin Türkçe Öğretim Programında yer alan öğrenme alanı kazanımlarına uyumu istatistikî açıdan incelenmiştir. Çalışmada yöntem olarak nitel araştırma desenlerinden durum çalışması kullanılmıştır. Çalışmada veri olarak EBA'da yer alan "Dersler" bölümünden 5, 6, 7 ve 8. sınıf Türkçe ders içerikleri kullanılmıştır. Veriler bakanlığın resmi öğrenme portalı olan eba.gov.tr internet adresi üzerinden doküman inceleme yöntemiyle toplanmıştır. Çalışmanın güvenilirliği kodlayıcılar arasında uzlaşma yoluyla sağlanmıştır. Çalışma sonucunda ulaşılan verilere bakıldığında tüm sınıf düzeylerinde EBA Ders bölümünde yer alan içeriklerin öğrenme alanlarına oransal dağılımı ile Türkçe Öğretim programında yer alan kazanımların öğrenme alanlarına oransal dağılımı arasında uyumsuzluk olduğu tespit edilmiştir. Bununla birlikte konuşma ve dinleme alanına ait içeriklerin yetersiz olduğu sonucuna varılırken içerik türlerine bakıldığında en fazla yer alan içerik türünün "alıştırma", en az içerik türünün ise "tarama testi" olduğu saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Türkçe dersi, EBA, bilişim, öğrenme alanları, dijital içerik.

¹ Doç. Dr., Dokuz Eylül Üniversitesi, nevin_akkaya@yahoo.com, ORCID: 0000-0001-7222-4562

² Türkçe Öğretmeni, Milli Eğitim Bakanlığı, demir.tolga@yahoo.com, ORCID: 0000-0002-1812-3397

³ Bu çalışma 4. Uluslararası Sınırsız Eğitim ve Araştırma Sempozyumu (USEAS 2020)'nda sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

Giriş

Bilgi ve iletişim çağı olarak adlandırılan 21. yüzyılda gerçekleşen dijital dönüşümler her alan gibi eğitim bilimleri alanını da derinden etkilemiştir. Bu dönemde eğitim, basılı materyallerden ve yüz yüze öğrenme faaliyetlerinden uzaklaşarak dijital bir ortama taşınmaya başlamıştır. Bununla birlikte dijital ortamda verileri doğru yorumlamak, içerikler arasında sağlıklı seçimler yapabilmek, öğrenmeyi öğretecek yetileri kazanabilmek gibi yetkinliklerin önemi artmıştır. Bu kapsamda dijital yetkinlik kavramı ön plana çıkmaktadır.

Dijital yetkinlik kavramının çıkış kaynağı 2008 yılında Avrupa Komisyonu tarafından oluşturulan ve 28 AB ülkesi ile 11 AB üyesi olmayan Avrupa ülkesini kapsayan Avrupa Yetkinlikler Çerçevesidir. Bu çerçeve çalışmasıyla Avrupa'nın farklı eğitim sistemlerine sahip ülkeleri arasında öğrenme çıktıları ve hedeflenen temel becerilerin standartlaştırılması aynı zamanda yetkinlik kavramının daha anlaşılır, şeffaf bir yapıya kavuşturulması amaçlanmıştır (Avrupa Komisyonu, 2019). Bahsedilen 39 Avrupa ülkesi daha sonra bu çerçeve programa bağlı kalarak kendi ulusal yeterliliklerini belirlemiştir.

Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi (TYÇ), Avrupa Yeterlilik Çerçevesi ile uyumlu olacak şekilde 2015 yılında hazırlanarak yürürlüğe girmiş, 2018'de yenilenen öğretim programlarıyla da eğitim sistemine yansıtılmıştır (MEB, 2018). Programda dijital yetkinlik şu şekilde açıklanmıştır: "Dijital yetkinlik: İş, günlük hayat ve iletişim için bilgi iletişim teknolojilerinin güvenli ve eleştirel şekilde kullanılmasını kapsar. Söz konusu yetkinlik, bilgiye erişim ve bilginin değerlendirilmesi, saklanması, üretimi, sunulması ve alışverişi için bilgisayarların kullanılması ayrıca internet aracılığıyla ortak ağlara katılım sağlanması ve iletişim kurulması gibi temel beceriler yoluyla desteklenmektedir (MEB, 2018, s. 5)"

Teknolojik gelişmeler son 50 yılda her kuşağı aynı şekilde etkilememiştir. Bazı kuşaklar teknoloji ile sonradan tanışırken bazı kuşaklar teknolojinin içine doğmuştur. "Z kuşağı olarak adlandırılan, hayata başladığı anda teknoloji ile tanışan çocuklar hiç zorlanmadan mevcut teknolojiye ve yeni gelişmelere uyum sağlamakta, teknolojiyi hayatlarının birçok alanında kullanmaktadırlar (Altunbay ve Bıçak, 2018, s. 132)." White ve Schelenberger (2018)'ın da dikkat çektiği üzere bu kuşak anlatım, tartışma ve slaytların gösterimleri gibi rutin öğretim yöntemlerini kullanan geleneksel pasif sınıf öğrenimine katılırken sıkılmaktadır. Söz konusu kuşağın öğrenme süreçleri içerisinde mutlaka teknolojiye yer verilmesi gerekir. Bilgisayar destekli eğitim de bu noktada önemlidir. "Bilgisayar destekli eğitim, öğrenme sürecinde bilgisayar uygulamalarının ve yazılımının etkileşimli unsurlarını, bilgisayarla sağlanabilecek her türlü ortamı öğrencilere sunmak olarak değerlendirilebilir (Karakuş Tayşi, 2019, s. 257)."

Bilgisayar Destekli eğitim yüzyılımızda eğitimin ayrılmaz bir parçası konumuna gelmiştir. Etkileşimli uygulamalardan dijital oyunlara, benzetim teknolojilerinden yapay zekâ destekli içeriklere kadar bilgi ve becerilerin öğrencilere aktarılmasında bilgisayar destekli birçok materyal derslerde yaygın bir şekilde kullanılır hale gelmiştir. Araştırmacılar çeşitli ülkelerde, çeşitli alanlarda yaptıkları çalışmalarda bilgisayar destekli eğitimin içeriği öğrencilere göre uyarlama, onlara anında veya zamanında geri bildirim sağlama, öğrenmeyi kişiselleştirme ve öğrenmeye yönelik motivasyonu artırma yönlerinden öğrencilere önemli bir avantaj sağladığını vurgulamaktadır (Escueta, Quan, Nickow, ve Oreopoulos, 2017; Salakhova ve Shamsitdinova, 2020; Gilakjani ve Rahimy ,2019 ; Raji, 2018).

Bilgisayar destekli eğitimi desteklemek amacıyla farklı ülkeler büyük çapta teknolojik yatırımlar yapmakta ve eğitim olanaklarını internet teknolojileri ve akıllı cihazlarla desteklemektedir. Yakın

geçmişte ABD, Uruguay, Tayland, Kenya, Peru, Türkiye, Hindistan, Arjantin, Portekiz gibi ülkeler öğrencilerine akıllı cihazlar dağıtarak eğitim ortamlarına bilgisayar sistemlerini entegre etmişlerdir (Trucano, 2013).

Türkiye, eğitimde dijital dönüşümü gerçekleştirmek amacıyla 2011 yılında Fırsatları Artırma ve Teknolojiyi İyileştirme Projesi (FATİH)'ni başlatmıştır. FATİH projesi kapsamında okulların internet altyapılarının güçlendirilmesi, sınıflara akıllı tahtaların takılması, öğretmen ve öğrencilere akıllı cihazların dağıtılması hedeflenmiştir. FATİH projesi ile bilgisayar teknolojilerinin eğitim ortamlarında kullanılmasının önündeki donanımsal engeller kaldırılırken bu teknolojilere uygun içerikleri hazırlamak ve sunmak amacıyla Milli Eğitim Bakanlığı harekete geçmiş ve Eğitim Bilişim Ağı (EBA) oluşturulmuştur. "FATİH projesi kapsamında Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü tarafından hayata geçirilen Eğitim Bilişim Ağı (EBA), öğrencilerin ihtiyaç duyduğu bilgiye mekân ve zamandan bağımsız olarak ulaşabildikleri zengin dijital materyaller hazinesidir (Temir, 2019, s. 56)." EBA, içerisinde konu anlatımlı videolar, etkileşimli uygulama ve oyunlar, çoktan seçmeli sorulardan oluşan çalışma kâğıtları, ders kitaplarının dijital sürümleri, deneme sınavları gibi materyaller barındırmaktadır. "EBA portalının amacı; ihtiyaç duyulan her yerde bilişim teknolojileri araçları ile etkili materyal kullanımını destekleyip teknolojinin eğitimle bütünleşmesini kolaylaştırmaktır (Altın ve Kalelioğlu, 2015, s. 90)."

EBA içerikleri ile öğrenci, dijital yetkinlik kavramı içerisinde yer alan öğrenmeyi öğrenme yetisi çerçevesinde bireysel öğrenmeler gerçekleştirebilmektedir. Konu anlatımları, tarama testleri, etkileşimli alıştırmalar gibi içerikler aracılığıyla öğrenmelerini pekiştirebilmektedir. Sayın (2018), hazırladığı raporunda 1 Aralık 2016 ile 31 Aralık 2017 tarihleri arasında EBA portalına giriş yapan öğrencilerin %77'sinin ortaokul öğrencileri, %20'sinin lise, %2'sinin ise ilkökul öğrencileri olduğunu bildirmiştir. Yine aynı rapora göre EBA portalına giriş yapan öğretmenlerin büyük çoğunluğunun ortaokul öğretmenleri olduğu (% 20 ilkökul öğretmenleri, %67 ortaokul öğretmenleri , %13 lise öğretmenleri) belirtilmiştir (Sayın, 2018). Bu sayısal veriler ışığında EBA'nın özellikle ortaokul düzeyinde hem öğrenciler hem de öğretmenler açısından sıklıkla kullanıldığı sonucu ortaya çıkmaktadır. Bu durum EBA portalının kullanım sıklığına işaret etmekle beraber portalda yer alan içeriklerin güncel ve öğretim programlarıyla uyumlu olması gerekliliğini ortaya çıkarmaktadır. Dijital içeriklerin güncellenebilir ve kalitesinin artırılabilir olmasının önemine atıfta bulunulan Avrupa Komisyonu (2019), raporunda Avrupa'daki birçok ülkenin bu alanda sorumluluk alarak somut adımlar attığına işaret etmektedir.

EBA portalı oluşturulduğu günden itibaren zaman zaman yenilenmektedir. Son olarak 1 Aralık 2016 tarihinde 'Yeni EBA' sloganıyla kullanıcılarına güncelleme sağlamıştır. Oluşturulan 'Yeni EBA' ile EBA portalı içerisinde çeşitli alt bölümler oluşturulmuştur. Bu bölümlerden biri de EBA Ders bölümü karşımıza çıkmaktadır. "EBA Ders bölümü Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü, Türk Telekom iştiraklerinde olan SEBİT firması ile yapılan bir protokol ile kullanıma açılmıştır (Sayın, 2018, S.22)."

EBA Ders bölümü; diğer derslerde olduğu gibi Türkçe dersi için de dijital bir kaynak havuzu oluşturmakta, Türkçe dersinde bireysel öğrenmeler için önemli bir başvuru kaynağı olarak karşımıza çıkmaktadır. Türkçe dersi dört temel dil becerisi (okuma, dinleme, konuşma, yazma) üzerine kuruludur ve bu öğrenme alanları birbirini tamamlayan bütüncül bir yaklaşımla ele alınmaktadır. Türkçe dersinin bu özelliğinin dijital öğrenme portallarına yansıtılması öğrenmenin tam olarak gerçekleşebilmesi ve öğretim programının başarısı açısından son derece önemlidir. Bu konuda

öğretim programlarının başarıya ulaşabilmesinin farklı koşulları bulunduğunu belirten Bümen, Çakar ve Yıldız (2014), bu koşullardan birinin de uygulayıcıların kaynak ve materyallere kolay erişebilmesi olduğunu belirtmiştir. Benzer bir noktaya dikkat çeken Coşkun ve Narinç (2018), program ile hedef kitlelere ulaştırılması amaçlanan istendik sonuçların oluşturulabilmesi için taşıyıcı öğeler olması gerektiği ve öğretim programında yer alan kazanımların öğrenciye aktarımında ders araç- gereçlerine ihtiyaç duyulduğunu vurgulamıştır.

Türkçe öğretim programına bakıldığında dil becerilerinin bütüncül bir anlayışla ele alındığı görülmektedir (MEB, 2018). Dört temel dil becerisini birbirinden ayırmak dilin yapısı ile uyumlu olmayacaktır. Okuma, dinleme, yazma ve konuşma becerilerinin aynı anda ilerlemesi ve birbirini etkilemesi kaçınılmazdır. Nitekim Arslan (2017), bu konudaki görüşlerini dile getirirken dil becerilerinin belli bir ilişki ağı içinde bir bütünlük oluşturduğunu: konuşmanın dinlemeyi, dinlemenin anlamayı etkilediğini bu şekilde anlamının söze veya yazıya dönüşmede önemli olduğunu vurgulamıştır. Bu anlamda ders araç ve gereçlerinin ana dil öğretiminin bu özelliğini dikkate alması gerekmektedir.

Türkçe öğretim programının ders materyallerine nasıl yansıtıldığına dair önceki araştırmalara bakıldığında çoğunlukla ders kitapları özelinde araştırmaların yapıldığı görülmektedir (Çarkıt, 2019; Deniz, Tarakçı ve Karagöl, 2019; Mutlu ve Yurt, 2019; Direkçi, Akbulut ve Şimşek, 2019; Mutlu ve Dinç, 2019; Arı, 2017; Coşkun ve Narinç ,2018). Bu anlamda EBA portalı ve Türkçe öğretim programının uyumunun incelenmesi açısından alanda bir eksiklik olduğu görülmüştür.

Bu çalışmada yukarıda bahsedilen eksikliğin giderilmesi amacıyla EBA Ders bölümünde yer alan ortaokul Türkçe ders içeriklerinin Türkçe dersi öğretim programında yer alan öğrenme alanı kazanımlarıyla uyumlu olup olmadığı incelenmiştir. Bu kapsamda aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

1. Türkçe öğretim programında yer alan kazanımların Türkçe öğrenme alanlarına dağılım oranı ile EBA Ders içeriklerinin öğrenme alanlarına dağılım oranı uyumlu mudur?
2. EBA Ders bölümünde yer alan içerik türlerinin dağılımı nasıldır?

Yöntem

Araştırmada yöntem olarak nitel araştırma yöntemlerine bağlı kalınmıştır.

Araştırma Modeli/Deseni

Araştırmada nitel araştırma yöntemleri desenlerinden durum çalışması kullanılmıştır. Durum çalışması Creswell (2017, s.120)'e göre, bir durum (ya da birkaç durum, birden fazla durum çalışması) seçmek ve durumun bir sorunu ya da bir meseleyi nasıl gösterdiğini açıklamaktır. "Diğer araştırma türlerinden farklı olarak durum çalışmalarında genel bir sonuca ulaşmak bir ana amaç olmayıp bir kişiyi veya durumu kendi ortamında keşfetmek, onları betimlemek ve yorumlamak daha ön plandadır (Paker, 2017, s. 120)." Bu çalışmada da EBA Ders bölümünde yer alan Türkçe dersi içeriklerini betimlemek, kategorize etmek ve yorumlamak amacıyla araştırma durum çalışması olarak desenlenmiştir.

Çalışma Grubu/Evren ve Örneklem

Araştırmada örneklem seçimi olarak ölçüt örnekleme tekniği belirlenmiş bu amaçla araştırmaya konu olan EBA Ders bölümünde yer alan içerikler örneklem olarak kullanılmıştır. “Ölçüt örneklemede önceden belirlenen bir dizi ölçütü karşılayan bütün durumlar çalışılır (Patton, 1987).”

Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırma kapsamında veriler doküman inceleme yoluyla toplanmıştır. “Bilimsel araştırmalarda tarihsel bir döneme ışık tutulduğu, bir kurumun ya da politikanın incelendiği, çalışmanın biyografik bir çalışma olduğu veya öğretim materyallerinin ve programlarının yeterlilik durumlarının ele alındığı durumlarda doküman inceleme yoluyla veri toplanabilir (Ulutaş, 2017, s. 288).” Bu araştırmada veriler doküman inceleme yoluyla eba.gov.tr adresi üzerinden ulaşılarak elde edilmiştir.

Çalışmada öncelikle EBA Ders bölümüne giriş yapılarak 5.sınıftan 8.sınıfa kadar tüm sınıf düzeylerinde yer alan materyallerin öğrenme alanlarına dağılımı sayısal olarak listelenmiştir. Bununla birlikte söz konusu tüm öğrenme alanlarına ve alt konu başlıklarına giriş yapılarak konularla ilişkili olarak verilen içerik türlerine erişim sağlanmış ardından bu içerik türleri de sayısal olarak listelenmiş ve karşılaştırılmalı olarak ele alınıp yorumlanmıştır.

Geçerlilik ve Güvenirlik

Araştırmanın geçerlilik ve güvenilirliği kodlayıcılar arası uzlaşmaya dayalı olarak sağlanmıştır. “Kodlayıcılar arası uzlaşma bir ya da daha fazla ek kodlayıcının nitel bir veri tabanını analiz etmesi, veri tabanının kodlarını vermesi ve kodlar üzerinde anlaşma miktarı için kodlayıcıların sonuçlarının karşılaştırılmasıdır (Creswell, 2017, s.268).” Çalışmanın güvenilirliği için 1 akademisyen ve 2 Türkçe öğretmenine çalışma verilerinin bir kısmı gönderilerek kendilerinden EBA Ders bölümüne ulaşmaları, verileri kontrol etmeleri ve kodlamaları istenmiş ardından sonuçlar araştırmacıların kodlamaları ile karşılaştırılmıştır. Karşılaştırmalar sonucunda kodlayıcı ve ek kodlayıcılar arasında uzlaşma sağlandığı görülmüştür.

Araştırma Etiği

Bu çalışmanın problem cümlelerine yanıt aranırken gerekli veriler Milli Eğitim Bakanlığının resmi öğrenme portalı olan EBA üzerinden doküman inceleme yoluyla elde edilmiştir. Çalışmanın bir derleme makalesi olması, veri toplama sürecinde anket, mülakat, odak grup çalışması, gözlem, deney, görüşme tekniklerinin kullanılmaması aynı zamanda çalışmanın insan ve hayvan üzerinde klinik ve deneysel çalıştırmalar içermemesi sebebiyle çalışmada etik kurul iznine ihtiyaç duyulmamıştır.

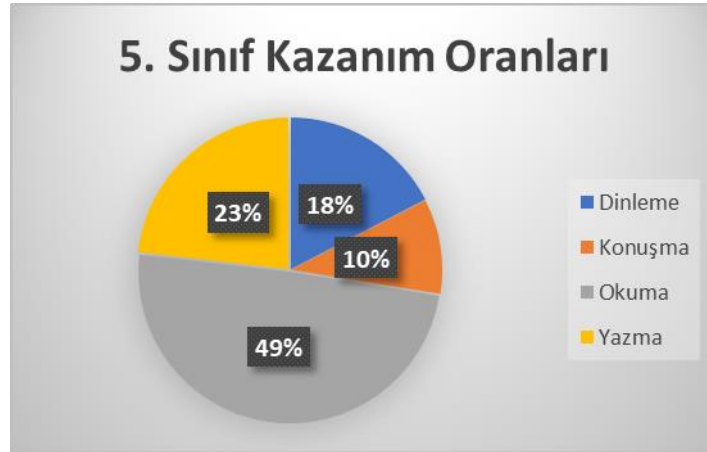
Bulgular

Araştırmanın problem cümlelerine yönelik bulgular aşağıdaki şekilde başlıklar halinde verilmiştir.

Türkçe Öğretim Programında yer alan kazanımların Türkçe öğrenme alanlarına dağılım ile EBA Ders içeriklerinin öğrenme alanlarına dağılım oranı uyumlu mudur?

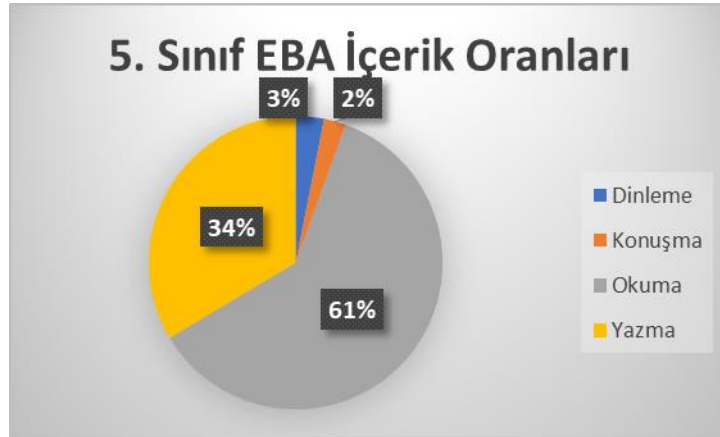
2018 yılından güncellenen Türkçe öğretim programında yer alan kazanımların öğrenme alanlarına dağılımına bakıldığında 5. sınıf Türkçe dersi için dinleme alanı için 12, konuşma alanı için 7, okuma alanı için 34 ve yazma alanı için 16 kazanımın yer aldığı görülmektedir. Bu istatistik oransal olarak bir grafiğe yansıtıldığında şu şekilde bir sonuç çıkmaktadır:

Grafik 1. 5. Sınıf Türkçe Dersi Öğretim Programında Yer Alan Kazanımların Öğrenme Alanlarına Dağılımını Gösteren Grafik

5. sınıf Türkçe dersi için EBA Ders bölümünde yer alan içeriklerin öğrenme alanlarına dağılımı incelendiğinde dinleme alanında 9, konuşma alanında 7, okuma alanında 176, yazma alanında 97 içeriğin olduğu tespit edilmiştir. Elde edilen bu istatistiğin oransal olarak grafiğe yansıtılmış hali Grafik 2'de görülmektedir.

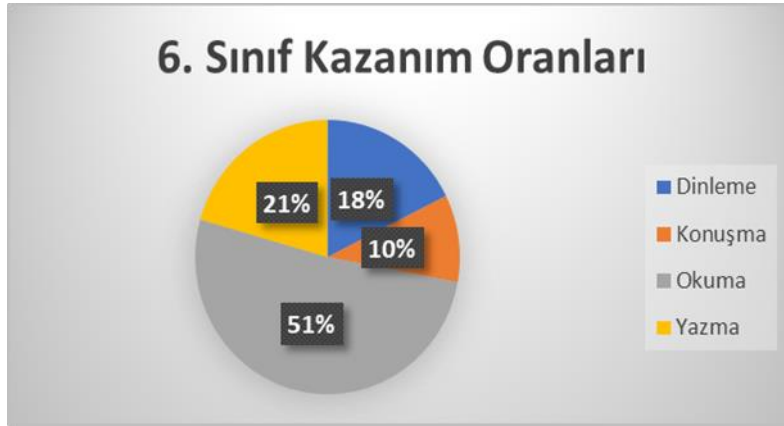
Grafik 2. 5. Sınıf Türkçe EBA Ders Bölümünde Yer Alan İçeriklerin Öğrenme Alanlarına Dağılımını Gösteren Grafik

5. sınıflara ait verilerin işlendiği Grafik 1 ve Grafik 2 birlikte değerlendirildiğinde Türkçe öğretim programında öğrenme alanlarına dair verilen kazanım ağırlığını EBA Ders bölümündeki içeriklerin karşılamadığı görülmektedir. Dinleme ve konuşma alanlarındaki içeriklerin yetersizliği göze çarpmaktadır.

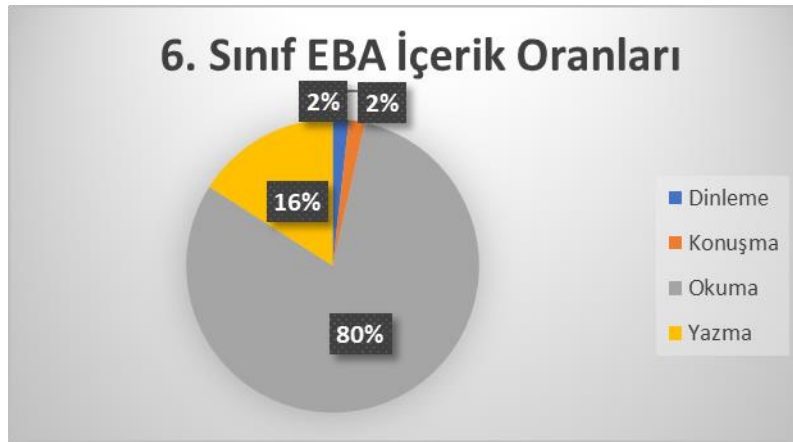
Türkçe öğretim programı yer alan 6. Sınıf Türkçe dersi kazanımları incelendiğinde dinleme alanında 12, konuşma alanında 7, okuma alanında 35 yazma alanında ise 14 kazanım olduğu görülmektedir. Söz konusu sayıların oransal dağılımını gösteren Grafik 3 aşağıda verilmiştir. Türkçe öğretim programında yer alan 6. sınıf Türkçe dersi kazanımları incelendiğinde dinleme alanında 12, konuşma alanında 7, okuma alanında 35 yazma alanında ise 14 kazanım olduğu görülmektedir. Söz konusu sayıların oransal dağılımını gösteren Grafik 3 aşağıda verilmiştir:

Grafik 3. 6. Sınıf Türkçe Dersi Öğretim Programında Yer Alan Kazanımların Öğrenme Alanlarına Dağılımını Gösteren Grafik

6. sınıf Türkçe dersi için EBA Ders bölümünde yer alan içeriklerin öğrenme alanlarına dağılımı incelendiğinde ise dinleme alanında 5, konuşma alanında 5, okuma alanında 227, yazma alanında 45 içeriğin olduğu tespit edilmiştir. Elde edilen bu istatistiğin oransal olarak grafiğe yansıtılmış hali Grafik 4'te görülmektedir:

Grafik 4. 6. Sınıf Türkçe EBA Ders Bölümünde Yer Alan İçeriklerin Öğrenme Alanlarına Dağılımını Gösteren Grafik

Grafik 3 ve grafik 4 birlikte incelendiğinde Türkçe Öğretim Programında yer alan 6. Sınıf kazanımlarının öğrenme alanlarına dağılımı ile EBA Ders içeriklerinin hitap ettiği öğrenme alanları arasında istatistiki açıdan bir uyumsuzluk olduğu göze çarpmaktadır. Bununla birlikte okuma alanında yer alan oransal fazlalığın 5. sınıflarla kıyaslandığında daha fazla olduğu dikkati çekmektedir.

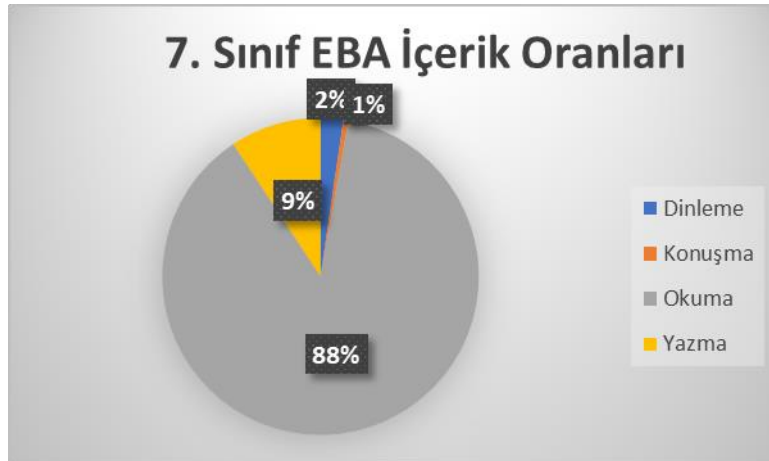
Türkçe öğretim programında yer alan 7. sınıf Türkçe dersi kazanımları incelendiğinde dinleme alanında 14, konuşma alanında 7, okuma alanında 38 yazma alanında ise 17 kazanım olduğu görülmektedir. Söz konusu sayıların oransal dağılımını gösteren Grafik 5 aşağıda verilmiştir.

Grafik 5. 7. Sınıf Türkçe Dersi Öğretim Programında Yer Alan Kazanımların Öğrenme Alanlarına Dağılımını Gösteren Grafik

7. sınıf Türkçe dersi için EBA Ders bölümünde yer alan içeriklerin öğrenme alanlarına dağılımı incelendiğinde ise dinleme alanında 9, konuşma alanında 2, okuma alanında 341, yazma alanında 36 içeriğin olduğu tespit edilmiştir. Elde edilen bu istatistiğin oransal olarak grafiğe yansıtılmış hali Grafik 6'da görülmektedir.

Grafik 6. 7. Sınıf Türkçe EBA Ders Bölümünde Yer Alan İçeriklerin Öğrenme Alanlarına Dağılımını Gösteren Grafik

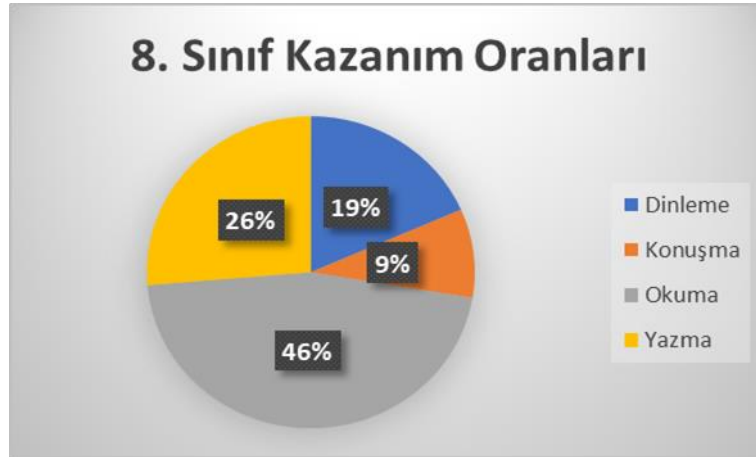

Grafik 5 ve Grafik 6 birlikte değerlendirildiğinde 5. ve 6. sınıflarda görülen durumun bir benzeri olarak konuşma ve dinleme alanındaki içeriklerin çok az olduğu, bu durumun da öğrenme alanlarına hitap eden içerikler arasında oransal olarak uçuruma yol açtığı görülmektedir. Bununla birlikte EBA Ders bölümünde 7. sınıf konuşma alanına dair sadece 2 içeriğin bulunması ise dikkat çekmektedir.

Türkçe öğretim programında yer alan kazanımların öğrenme alanlarına dağılımına 8. sınıflar açısından bakıldığında ise dinleme alanı için 14, konuşma alanı için 7, okuma alanı için 35 ve yazma alanı için 20 kazanımın yer aldığı görülmektedir. Bu istatistik oransal olarak bir grafiğe yansıtıldığında karşımıza Grafik 7 çıkmaktadır:

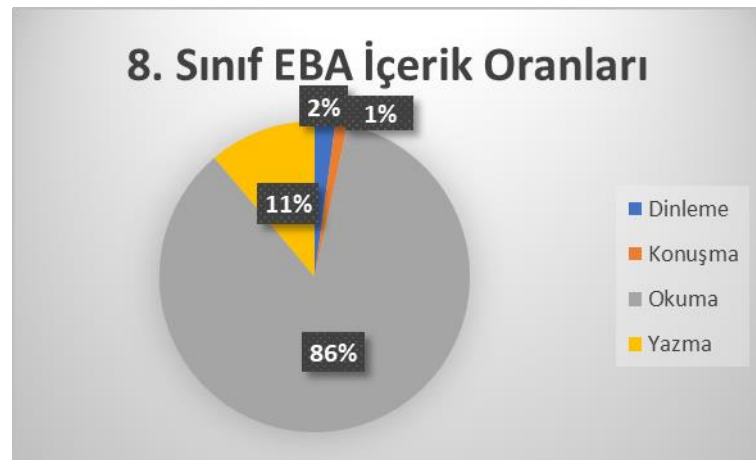

Grafik 7. 8. Sınıf Türkçe Dersi Öğretim Programında Yer Alan Kazanımların Öğrenme Alanlarına Dağılımını Gösteren Grafik

8. sınıf Türkçe dersi için EBA Ders bölümünde yer alan içeriklerin öğrenme alanlarına dağılımı incelendiğinde ise dinleme alanında 7, konuşma alanında 4, okuma alanında 276, yazma alanında 30 içeriğin olduğu tespit edilmiştir. Elde edilen bu istatistiğin oransal olarak grafiğe yansıtılmış hali Grafik 8'de görülmektedir.

Grafik 8. 8. Sınıf Türkçe EBA Ders Bölümünde Yer Alan İçeriklerin Öğrenme Alanlarına Dağılımını Oransal Olarak Gösteren Grafik

Grafik 7 ve Grafik 8 birlikte değerlendirildiğinde önceki sınıflarda olduğu gibi 8. sınıflarda da konuşma ve dinleme alanına ait içerik sayısının hayli düşük olduğu görülmektedir. Okuma alanındaki içeriklerin ise sayısal olarak diğer alanlara göre daha fazla olduğu dikkat çekmektedir.

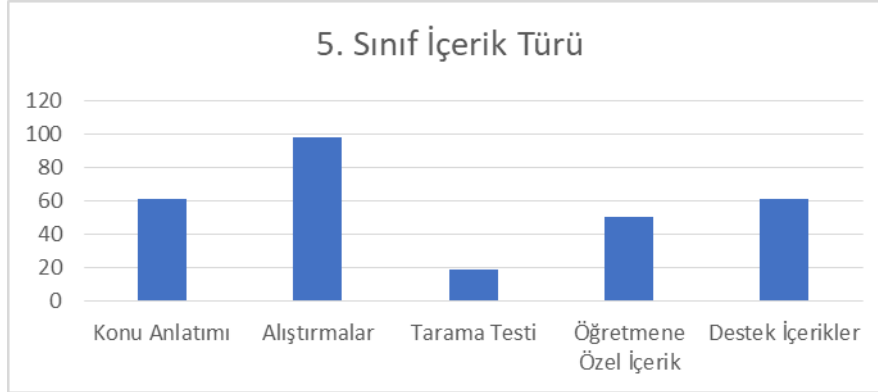
Yukarıda verilen grafikler ve sayısal ifadeler ışığında EBA Ders bölümünde yer alan içeriklerin öğrenme alanlarına dair sayısal oranları ile tüm sınıflarda Türkçe Öğretim Programı kazanım oranları arasında bir uyumsuzluk olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Oransal dağılımın yanıltıcı bir sonuç ortaya çıkarabileceği iddia edilse bile konuşma ve dinleme alanındaki içeriklerin sayıca azlığı bu sonuca ulaşmak için yeterlidir. Bununla birlikte okuma ve yazma alanlarına ilişkin zaman içerisinde içeriklerin güncellenmesi tarafımızca önerilmektedir. Öte yandan elde edilen verilere bakıldığında EBA Ders bölümünde yer alan okuma alanı içerikleri ve nispeten yazma alanı içeriklerinin yeterli olduğu söylenebilir.

EBA Ders bölümünde yer alan içerik türlerinin dağılımı nasıldır?

EBA Ders bölümünde yer alan Türkçe dersi içerikleri önce sınıflara ayrılmış ardından öğrenme alanlarına ayrılmış ve son olarak da alt konu başlıkları şeklinde sınıflandırılmıştır. Sistemde verilen konu başlıklarına giriş yapıldığında konuyla ilgili sırasıyla konu anlatımı, alıştırmalar, tarama testi, öğretmene özel içerik ve destek içerikler olmak üzere 5 ayrı içerik türü bulunmaktadır. Araştırmanın ikinci sorusunda bu içerik türlerinin nasıl bir dağılım gösterdiği incelenmiştir.

5. sınıflara ait konu başlıkların yukarıda bahsedilen beş ayrı içerik türünün dağılımı şu şekildedir:

Grafik 9. 5. Sınıflara Ait Konu Başlıklarında Yer Alan İçeriklerin Türlerine Göre Dağılımı

Grafik 9 incelendiğinde 5. sınıf Türkçe dersi için en fazla içeriğin alıştırmalar türünde olduğu en az içeriğin ise tarama testi türünde olduğu dikkat çekmektedir. Tablo 1'de ise söz konusu içerik türlerinin daha ayrıntılı istatistikleri verileri görülmektedir.

Tablo 1. 5. Sınıflara Ait EBA Ders İçeriklerinin İçerik Türlerine Göre Dağılımını Gösteren Tablo

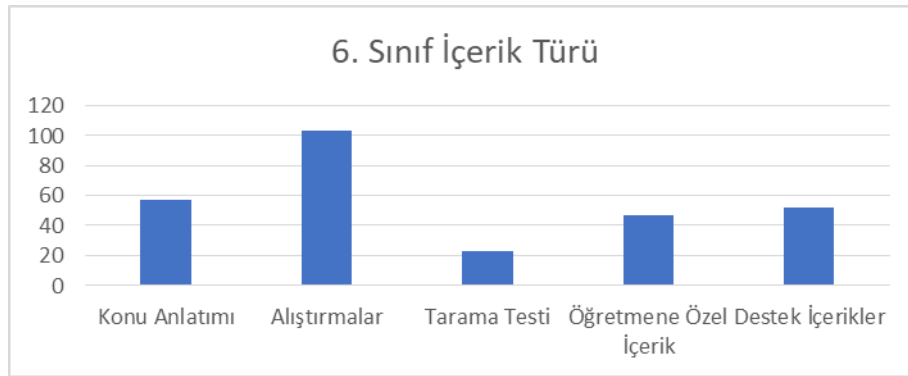
5. Sınıf Dinleme					
Konu Başlığı	Konu Anlatımı	Alıştırma	Tarama Testi	Öğretmene Özel	Destek İçerikler
Dinleme/İzleme Stratejileri	2	3	1	1	2
Toplam	2	3	1	1	2
5. Sınıf Konuşma					
Konuşma Kuralları	2	1	0	0	4
Toplam	2	1	0	0	4
5. Sınıf Okuma					
Söz Varlığı	17	18	5	12	15
Cümle Düzeyinde Okuma	7	6	2	7	8
Paragraf Düzeyinde Okuma	2	3	1	5	0
Metin Düzeyinde Okuma	13	35	5	10	5
Toplam	39	62	13	34	28
5. Sınıf Yazma					
Ses Olayları	7	2	2	4	7
Yazım Kuralları	4	6	2	7	3

Kendini Yazılı Olarak İfade Etme	4	21	0	1	11
Noktalama İşaretleri	3	3	1	3	6
Toplam	18	32	5	15	27
Konu Başlığı	Konu Anlatımı	Alıştırma	Tarama Testi	Öğretmene Özel	Destek İçerikler
5. Sınıf Tüm İçerikler Toplamı	61	98	19	50	61

Yukarıdaki tabloya bakıldığında 5. sınıflara ait içeriklerde konu anlatımı türünde 61, alıştırma türünde 98, tarama testi türünde 19, öğretmene özel içerik kısmında 50, destek içerik olarak ise 61 adet içerik olduğu görülmektedir. Tablo 1’de yer alan verilere göre 5. sınıflarda tarama testi sayılarının yetersiz olduğu sonucuna ulaşılabılır.

6. sınıflara ait içerik türü dağılımına bakıldığında ise grafik 10, genel bir içerik türü karşılaştırmasını içermektedir

Grafik 10. 6. Sınıflara Ait Konu Başlıklarında Yer Alan İçeriklerin Türlerine Göre Dağılımı

Grafik 10 incelendiğinde 6. sınıflarda yer verilen içerik türü dağılımının 5. sınıflara benzer bir dağılım gösterdiği görülmektedir. 6. sınıf içeriklerinde alıştırma türünde çalışmaların en fazla kullanılan içerik türü olduğu bununla beraber tarama testi içeriklerinin sayıca en az içerik türü olduğu görülmektedir. 6. sınıf içerik türlerine ait daha detaylı bilgiler Tablo 2’de sunulmuştur:

Tablo 2. 6. Sınıflara Ait EBA Ders İçeriklerinin İçerik Türlerine Göre Dağılımını Gösteren Tablo

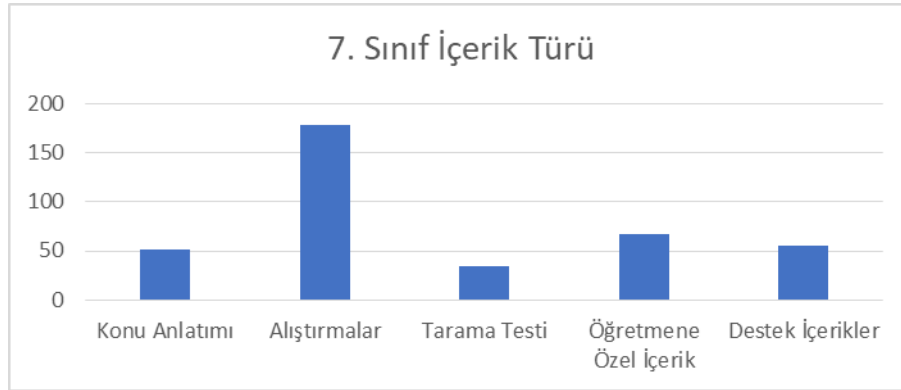
6. Sınıf Dinleme					
Konu Başlığı	Konu Anlatımı	Alıştırma	Tarama Testi	Öğretmene Özel	Destek İçerikler
Dinleme/İzleme Stratejileri	2	3	0	0	0
Toplam	2	3	0	0	0
6. Sınıf Konuşma					
Konuşma Kuralları	2	1	0	0	2
Toplam	2	1	0	0	2
6. Sınıf Okuma					
Söz Varlığı	22	38	11	21	14
Cümle Düzeyinde Okuma	6	7	2	6	4
Paragraf Düzeyinde Okuma	2	4	1	4	7
Metin Düzeyinde Okuma	15	34	6	13	10

	<i>Toplam</i>	45	83	20	44	35
6. Sınıf Yazma						
Kendini Yazılı Olarak İfade Etme		5	15	2	3	14
Noktalama İşaretleri		3	1	1	1	1
<i>Toplam</i>		8	16	3	3	15
6. Sınıf Tüm İçerikler Toplamı						
Konu Başlığı	Konu Anlatımı	Alıştırma	Tarama Testi	Öğretmene Özel	Destek İçerikler	
<i>6. Sınıf Tüm İçerikler Toplamı</i>		57	103	23	47	52

Tablo 2'ye göre 6. sınıflarda EBA Ders bölümünde konu anlatımı türünde 57, alıştırma türünde 103, tarama testi türünde 23, öğretmene özel içerik türünde 47 ve destek içerikler olarak ise 52 çalışmanın olduğu görülmektedir. Dinleme alanında tarama testi, öğretmene özel içerik ve destek içerik olarak hiçbir çalışmaya rastlanmamıştır. Konuşma alanında tarama testi ve öğretmene özel içerik olarak EBA Ders bölümünde herhangi bir çalışmaya yer verilmemiştir. En fazla içerik sayısını ise okuma alanında alıştırma türü içeriklerin oluşturduğu görülmektedir.

7. sınıflara ait içerik türü dağılımına bakıldığında ise grafik 11 genel bir içerik türü karşılaştırmasını içermektedir.

Grafik 11. 7. Sınıflara Ait Konu Başlıklarında Yer Alan İçeriklerin Türlerine Göre Dağılımı

Grafik 11 incelendiğinde 7. sınıflara ait EBA Ders bölümünde yer alan içeriklerde en fazla alıştırma türünde içerik olduğu en az ise tarama testi türünde içerik olduğu sonucu ortaya çıkmaktadır. Bu konuda daha detaylı veri Tablo 3'te sunulmuştur:

Tablo 3. 7. Sınıflara Ait EBA Ders İçeriklerinin İçerik Türlerine Göre Dağılımını Gösteren Tablo

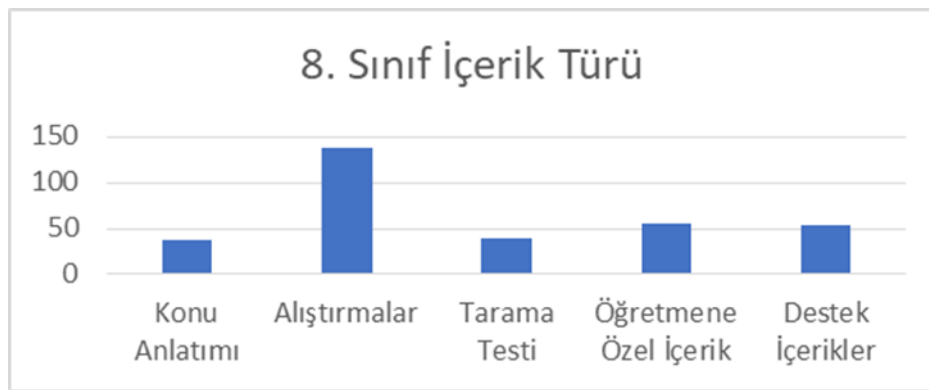
7. Sınıf Dinleme					
Konu Başlığı	Konu Anlatımı	Alıştırma	Tarama Testi	Öğretmene Özel	Destek İçerikler
Dinleme/İzleme Stratejileri	3	1	0	0	2
Dinlediğini Anlama ve Çözümleme	0	3	0	0	0
<i>Toplam</i>	3	4	0	0	2
7. Sınıf Konuşma					
Konuşma Kuralları	2	0	0	0	0
<i>Toplam</i>	2	0	0	0	0

7. Sınıf Okuma					
Akıcı Okuma	2	0	0	0	3
Söz Varlığı	18	68	15	32	19
Cümle Düzeyinde Okuma	8	26	6	12	2
Paragraf Düzeyinde Okuma	4	19	1	5	3
Metin Düzeyinde Okuma	12	49	11	16	10
Toplam	44	162	33	65	37
7. Sınıf Yazma					
Yazma Stratejileri	0	0	0	1	0
Kendini Yazılı Olarak İfade Etme	0	4	0	0	12
Noktalama İşaretleri	3	8	1	1	6
Toplam	3	12	1	2	18
Konu Başlığı	Konu Anlatımı	Alıştırma	Tarama Testi	Öğretmene Özel	Destek İçerikler
7. Sınıf Tüm İçerikler Toplamı	52	178	34	67	55

Tablo 3 incelendiğinde 7. sınıflara için EBA Ders bölümünde konu anlatımı türünde 52, alıştırma türünde 178, tarama testi türünde 34, öğretmene özel içerik türünde 67 ve destek içerik olarak verilen içeriklerin sayısının ise 55 olduğu görülmektedir. 7. Sınıf dinleme alanında tarama testi, ve öğretmene özel içeriğe hiç yer verilmediği konuşma alanında ise içerik türü olarak sadece konu anlatımına yer verildiği görülmektedir. Tabloya göre en fazla içeriği ise okuma alanında alıştırma türünde içeriklerin oluşturduğu görülmektedir.

8. sınıflara ait içerik türü dağılımına bakıldığında ise Grafik 12 genel bir içerik türü karşılaştırmasını içermektedir.

Grafik 12. 8. Sınıflara Ait Konu Başlıklarında Yer Alan İçeriklerin Türlerine Göre Dağılımı

Grafik 12 incelendiğinde 8. sınıflara ait EBA Ders bölümünde yer alan içeriklerde en fazla alıştırma türünde içerik olduğu en az ise konu anlatımı türünde içerik olduğu sonucu ortaya çıkmaktadır. Bu konuda daha detaylı veri Tablo 4'te sunulmuştur

Tablo 4. 8. Sınıflara Ait EBA Ders İçeriklerinin İçerik Türlerine Göre Dağılımını Gösteren Tablo

8. Sınıf Dinleme					
Konu Başlığı	Konu Anlatımı	Alıştırma	Tarama Testi	Öğretmene Özel	Destek İçerikler
Dinleme/İzleme Stratejileri	3	0	0	0	1
Dinlediğini Anlama ve Çözümleme	0	3	0	0	0
Toplam	3	3	0	0	1
8. Sınıf Konuşma					
Konuşma Kuralları	2	0	0	0	2
Toplam	2	0	0	0	2
8. Sınıf Okuma					
Akıcı Okuma	2	0	0	0	3
Söz Varlığı	11	43	11	18	10
Cümle Düzeyinde Okuma	7	30	7	17	5
Paragraf Düzeyinde Okuma	2	11	1	6	5
Metin Düzeyinde Okuma	9	36	9	13	13
Toplam	31	120	38	54	33
8. Sınıf Yazma					
Kendini Yazılı Olarak İfade Etme	0	7	0	0	10
Noktalama İşaretleri	2	8	1	1	7
Toplam	2	15	1	1	17
Konu Başlığı	Konu Anlatımı	Alıştırma	Tarama Testi	Öğretmene Özel	Destek İçerikler
8. Sınıf Tüm İçerikler Toplamı	37	138	39	55	53

Tablo 4 incelendiğinde EBA Ders bölümünde yer alan 8. sınıflara yönelik içeriklerde 37 adet konu anlatımı içeriği, 138 adet alıştırma uygulaması, 39 adet tarama testi, 55 adet öğretmene özel içerik, 53 adet destek içerik olduğu tespit edilmiştir. Öğrenme alanlarına bakıldığında dinleme alanına ait içeriklerde tarama testi ve öğretmene özel içeriğe; konuşma alanında ise alıştırma, tarama testi ve öğretmene özel içeriğe hiç yer verilmediği görülmektedir.

Tüm sınıflarda yer alan içerikler öğrenme alanları bazında genel olarak değerlendirildiğinde okuma alanındaki içeriklerin sayısının yeterli olduğu ve içerik türlerinin çeşitlilik göstererek öğrenciye öğrenmesini yönlendirme imkânı tanıyacak şekilde yapılandırıldığı görülmektedir. Dinleme ve konuşma alanlarında içerik sayısının yeterli olmadığı, var olan içeriklerin öğrenciler için hedeflenen kazanımların elde edilmesinde yetersiz kalabileceği öngörülmektedir.

Yazma alanına ait içeriklere bakıldığında ise bu alanda sayı olarak dinleme ve konuşma alanlarında yer alan içerik sayılarından daha yüksek sayıda içerik bulunmasına rağmen yazma becerilerini geliştirebilecek türde içerik sayısının yetersiz olduğu görülmüştür. Sistemde yer alan 'kendini yazılı olarak ifade etme' konu başlığı altında verilen 'hikâye edici metinler yazma' bölümünde öğrenciler yazı yazabilmektedirler. Bunun dışında kalan konu başlıklarında öğrencilerin yazı yazmasının teknik olarak mümkün olmadığı tespit edilmiştir. Bununla birlikte diğer öğrenme alanlarındaki etkinliklerde öğrenciler içeriklerin etkileşim özelliği sayesinde anında geri bildirim alabilirken yazma çalışmalarında öğrencinin geri bildirim alamadığı tespit edilmiştir.

Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Elde edilen veriler ışığında çalışma neticesinde ulaşılan sonuçlar aşağıda maddeler halinde sunulmuştur.

Tüm sınıf düzeylerinde EBA Ders bölümünde yer alan içeriklerin öğrenme alanlarına oransal dağılımı ile Türkçe Öğretim Programında yer alan kazanımların öğrenme alanlarına oransal dağılımı arasında uyumsuzluk vardır.

İçeriklerde özellikle 'okuma' alanına ait içeriklerin sayısı diğer tüm alanlardan çok daha fazladır.

Konuşma alanı kazanımlarına uygun çalışma sayısının diğer alanlara göre daha az olduğu görülmektedir. Bazı sınıf düzeylerinde konuşma ile ilgili sadece 2 çalışmanın varlığı dikkat çekicidir. Konuşma alanında olduğu gibi dinleme alanında da yeterli çalışmanın olmadığı görülmüştür.

EBA Ders bölümünde yer alan içerik türlerine bakıldığında 'Alıştırma' türündeki içeriklerin sayısının en fazla olduğu 5, 6 ve 7. sınıflarda tarama testi türünde en az içerik olduğu 8. sınıflarda ise konu anlatımı içeriklerinin diğer türlere oranla daha az sayıya sahip olduğu görülmektedir.

Yazma alanına yönelik içeriklerin "yazı türleri, yazım ve noktalama kuralları ve başlık oluşturma" çalışmaları ile sınırlı kaldığı tespit edilmiştir.

Yazma alanındaki etkinliklerin büyük kısmında öğrencilerin yazı yazmasının mümkün olmadığı görülmüştür. Yazma alanında yer alan içeriklerde öğrencilerin geri bildirim alamadığı tespit edilmiştir.

YEĞİTEK tarafından 2018 yılında yayınlanan "EBA Ders içeriklerinin tür, özellik ve sayı bakımından kullanımının incelenmesi" adlı raporda Ortaokul öğrencilerinin Türkçe dersi için oturma açma sayılarının tüm dersler arasında 5 sınıflarda 4., 6. sınıflarda 3., 7. sınıflarda 3. ve 8. sınıflarda 4. sırada olduğu görülmektedir (Sayın,2018). Bu araştırma öğrencilerin EBA Ders içeriklerini kullandıklarını ve dolayısıyla bu alanda içerik geliştiricilerin Türkçe dersinin doğasını dikkate almaları gerektiğini göstermektedir.

Maden ve Önal (2018) çalışmalarında bu araştırmaya paralel olarak EBA'nın amacına uygun biçimde kullanılması için içeriklerin dengeli dağılması, yüklenecek içeriğin editörlerce kontrolünün sağlanması ve içerik oluşturma ilkelerinin belirlenmesinin öncelik arz ettiğini vurgulamışlardır. EBA'da yer alan Türkçe dersi ile ilgili videoları inceleyen Ateş, Çerçi ve Derman (2015), bu araştırmaya benzer olarak video içeriklerinin dağılımı konusunda da öğrenme alanları arasında bir dengesizlik olduğunu vurgulamışlardır. Çaylı (2019), Ortaokul Türkçe öğretmenlerinin dinleme becerisinin gelişimine yönelik olarak EBA (eğitim bilişim ağı) paylaşımları üzerine görüşleri adlı çalışmasında dinleme becerisinin gelişimini desteklemek için paylaşımların artırılması, dikkat çekici olması, EBA'da yer alması, öğrenci seviyesine uygun olması şeklinde bir sonuca ulaşmıştır. Kuyubaşoğlu ve Kılıç, (2019) Ortaokul Öğretmenlerinin Görüşlerine Göre Eğitimde Bilişim Ağı (EBA) Kullanım Düzeylerinin İncelenmesi adlı çalışmalarında öğretmen görüşlerinden hareketle EBA'nın aktif kullanıldığı derslerin daha keyifli ve aktif geçtiği sonucuna ulaşılmış ve bu durumu etkileyen önemli bir faktörün de dersin içeriği olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu çalışmada gösterilen eksiklerin giderilmesi durumunda Türkçe derslerinin de daha keyifli geçeceği bir gerçektir. Timur, Yılmaz ve İşseven (2017) Ortaokul öğrencilerinin Eğitim Bilişim Ağı (EBA) Sisteminin Kullanmalarına Yönelik Görüşleri adlı çalışmalarında Ortaokul öğrencilerine EBA'nın geliştirilmesi gereken kısımların neler olabileceği sorusunu ilettiklerini ve öğrencilerden gelen EBA'nın içeriğinin geliştirilmesi ve

zenginleştirilmesi önerisi bu çalışmanın içeriğın zenginleştirilmesi yönündeki tespiti ile paralellik içermektedir.

Bu çalışmanın bulguları göz önüne alınarak tarafımızca ilgili kişi ve kurumlara aşağıdaki öneriler sunulmuştur.

1. Covid-19 sürecinde yüz yüze eğitimin mümkün olmadığı durumlar göz önüne alındığında EBA'nın varlığının büyük bir kazanç olduğu ortaya konularak Türkçe dersi açısından içeriğın dengeli dağılması, özellikle konuşma ve dinleme alanlarındaki içeriklerin yeterli seviyeye çıkartılması gerekmektedir.
2. İçerik türlerine bakıldığında tarama testi ve konu anlatımı türlerinin geliştirilmesi gerekmektedir.
3. 8. sınıf içeriklerinde konu anlatımı türünün sayıca artırılması konuların pekiştirilmesi açısından faydalı olacaktır.
4. İçeriklerin düzenli olarak güncellenmesinin öğrencilerin EBA'ya ve Türkçe dersine yönelik tutumlarını olumlu etkileyeceği açıktır.
5. EBA Ders kısmında yer alan yazma etkinliklerinde öğrencilerin yazı yazmasına uygun içeriklere yer verilmesi faydalı olacaktır.
6. Yazma alanı içeriklerinde öğrencilerin anında geri bildirim alabileceği etkinliklere yer verilmesi uygun olacaktır.

Kaynakça

- Altın, H. M., ve Kalelioğlu, F. (2015). Fatih projesi ile ilgili öğrenci ve öğretmen görüşleri. *Başkent University Journal of Education*, 89-105.
- Altunbay, M., ve Bıçak, N. (2018). Türkçe eğitimi derslerinde "z kuşağı" bireylerine uygun teknoloji tabanlı uygulamaların kullanımı. *Zeitschrift für die Welt der Türken/Journal of World of Turks*, 127-142.
- Arı, G. (2017). Türkçe dersi öğretim programı'ndaki (ortaokul) okuma kazanımlarının değerlendirilmesi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 5(4), 685-703.
- Arslan, M. (2017). Ana dili olarak Türkçe öğretimi ve temel dil becerilerinin gelişiminde karşılaşılan sorunlar. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*(46), 63-77.
- Ateş, M., Çerçi, A., ve Derman, S. (2015). Eğitim bilişim ağıında yer alan Türkçe dersi videoları üzerine bir inceleme. *Sakarya University Journal of Education*, 5(3), 105-117.
- Avrupa Komisyonu. (2019). Avrupa yeterlilikler çerçevesi: öğrenme, çalışma ve uluslararası hareketliliği destekleme.
- Bümen, N. T., Çakar, E., ve Yıldız, D. G. (2014). Türkiye'de öğretim programına bağlılık ve bağlılığı etkileyen etkenler. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri Dergisi*, 14(1), 203-228.
- Creswell, J. W. (2017). Nitel Araştırmacılar için 30 Temel Beceri. (H. Özcan, Çev.) Ankara: Anı yayıncılık.
- Çarkıt, C. (2019). 2018 Türkçe dersi öğretim programı çerçevesinde hazırlanan 8.sınıf Türkçe ders kitabının değerlendirilmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 18(71), 1368-1376.

- Çaylı, C. (2019). Ortaokul Türkçe öğretmenlerinin dinleme becerisinin gelişimine yönelik olarak eba (eğitim bilişim ağı) paylaşımları üzerine görüşleri . *USBİK* (s. 430-441). Nevşehir: USBİK.
- Çoşkun, H., ve Nariç, F. (2018). 2017 Türkçe öğretim programı esas alınarak hazırlanan 5. sınıf Türkçe ders kitabında yer alan yazma ve konuşma etkinliklerinin incelenmesi. *Iğdır Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*(16), 627-645.
- Deniz, K., Tarakcı, R., ve Karagöl, E. (2019). Okuma kazanımları açısından ortaokul Türkçe ders kitapları. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 7(3), 688-708.
- Direkçi, B., Akbulut, S., ve Şimşek, B. (2019). Türkçe dersi öğretim programı (2018) ve ortaokul Türkçe ders kitaplarının dijital okuryazarlık becerileri bağlamında incelenmesi. *Avrasya Uluslararası Araştırmalar Dergisi*, 797-813.
- Escueta, M., Quan, V., Nickow, A., ve Oreopoulos, P. (2017). Education Technology:an evidence-based review. *Massachusetts: NBER Working Paper No. 23744*.
- Gilakjani, A. P., ve Ramin, R. (2020). Using computer-assisted pronunciation teaching (CAPT) in English pronunciation instruction: A study on the impact and the Teacher's role. *Education and Information Technologies*, 1129–1159.
- Karakuş Tayşi, E. (2019). Bilgisayar destekli materyal kullanımının öğrencilerin Türkçe dersine yönelik tutumlarına etkisi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 7(1), 256-272.
- Kuyubaşoğlu, M., ve Kılıç, F. (2019). Ortaokul öğretmenlerinin görüşlerine göre eğitimde bilişim ağı(eba) kullanım düzeylerinin incelenmesi. *İleri Eğitim Çalışmaları Dergisi*, 32-52.
- Maden, S., ve Önal, A. (2018). Elektronik bilişim ağı (eba)'ndaki ortaokul türkçe dersi içeriklerinin kullanımı üzerine bir araştırma. *Dil Eğitimi ve Araştırmaları Dergisi*, 4(2), 101-121.
- MEB. (2018). Türkçe Öğretim programı. Ankara: Meb.
- Mutlu, H. H., ve Dinç, S. (2019). 6. sınıf Türkçe ders kitabı'nda yer alan temalardaki metinlerin kök değerlerle ilişkisi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 7(4), 1048-1062.
- Mutlu, H. H., ve Yurt, E. E. (2019). 6. sınıf Türkçe ders kitabındaki etkinliklerin öğrenme alanlarına dağılımının incelenmesi. *Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 469-474.
- Paker, T. (2017). Durum Çalışması. F. N. Seggie, ve Y. Bayyurt içinde, Nitel araştırma yöntem,teknik, analiz ve yaklaşımları (s. 120). Ankara: Anı yayıncılık.
- Patton, Q. (1987). How to use qualitative methods in evaluation. Newsbury Park, London, New Delhi: Sage Publications.
- Raji, B. (2019). Significance and challenges of computer assisted education programs in the UAE: A case study of higher learning and vocational education. *Educ Inf Technol*, 153–164.
- Salakhova, E. Z., ve Shamsitdinova, M. G. (2020). Advanced pedagogical technologies in education in the 21-st century. *ISJ Theoretical & Applied Science*, 5(85), 743-746.
- Sayın, M. (2018). Eba ders içeriklerinin tür, özellik ve sayı bakımından kullanımının incelenmesi. Ankara: YEĞİTEK.

- Temir, A. (2019). Dijital çocuk yayınlarının çocukların öğrenmesi üzerine etkileri. İstanbul: (yayınlanmamış yüksek lisans tezi).
- Timur, B., Yılmaz, Ş., ve İşseven, A. (2017). Ortaokul öğrencilerinin eğitim bilişim ağı (eba)sistemi kullanmalarına yönelik görüşleri. *Asya Öğretim Dergisi*, 44-54.
- Trucano, M. (2013, Temmuz 31). Big educational laptop and tablet projects- ten countries to learn from. Mart 15, 2021 tarihinde World Banks Blogs: <https://blogs.worldbank.org/edutech/big-educational-laptop-and-tablet-projects-ten-countries> adresinden alındı
- Ulutaş, B. (2017). Doküman Anlizi. F. N. Seggie, ve Y. Bayyurt içinde, Nitel araştırma yöntem, teknik, analiz ve yaklaşımları (s. 288). Ankara: Anı yayıncılık.
- White, M., ve Shellenbarger, T. (2018). Gamification of nursing education with digital badges. *Nurse Educator*, 43(2), 78-82.